

Virksomhedernes ansvar for overholdelse af arbejdsmiljøreglerne

Begrundelse for anmodning om foretræde for Arbejdsmarkedsudvalget

Byggepladser

Esbjergs byggepladsfagforeninger har i over 15 år gået fast på byggepladspatrolje mindst en gang i måneden, for at tjekke sikkerheden på byggepladserne. I resten af Ribe amt besøges byggepladserne jævnligt, og mindst to gange årligt.

På en byggepladspatroljedag besøges normalt 3 – 6 byggepladser, og det er yderst sjældent, at der ikke bliver observeret overtrædelser af arbejdsmiljølovens bestemmelser.

En del af disse problemer løses på stedet i samarbejde med arbejdsgiverne, der for det meste er klar over at de overtræder sikkerhedsbestemmelserne. Men ofte, mellem 10 og 20 gange årligt, er overtrædelserne så alvorlige, at byggepladsen bliver anmeldt til Arbejdstilsynet.

Alene bevidstheden om at Arbejdstilsynet kunne komme på anmeldt eller uanmeldt besøg, har fået mange arbejdsgivere til at tænke sig bedre om angående deres ansvar for byggepladsens sikkerhed. Desværre er Arbejdstilsynets besøg blevet en sjældenhed, og sker normalt kun i forbindelse med en konkret anmeldelse.

De hyppigste overtrædelser af sikkerhedsforholdene bunder ofte på arbejdsgivernes ligegyldighed, men kan også formodes at være helt bevidste.

F. ex. udgravninger, hvor der er krav om at der skal være anlæg, d.v.s. skrå sider, eller der skal være afstivning eller en såkaldt gravekasse, så sammenstyrning af jord ikke kan finde sted. Her er det ofte kun sekunder der skiller liv fra død, men ikke desto mindre er det en hyppig konstateret overtrædelse.

Arbejdsgiveren kan have en interesse i at sætte arbejdet i gang uden sikkerhed, så denne ikke efterfølgende skal udbedre en asfaltbelægning, et fortov eller lign., som det kan blive nødvendigt at grave op for at sikre anlæg.

Stilladsernes standard blev generelt højnet p.g.a. Arbejdstilsynets og fagforeningernes kontrol. Stilladsuddannelsen har også virket positivt.

Men nedstyrtningsfare er stadig en hyppig overtrædelse. Arbejdsgiverne eller deres repræsentanter opholder sig mange timer på byggepladsen hver dag, og en del vender det blinde øje til.

Byggepladspatroljerne opholder sig trods alt kun omkring en times tid på hver byggeplads, alligevel konstaterer vi nedstyrtningsfare hver måned.

Mange byggepladser er uden sikre adgangsveje til arbejde i højderne, f. ex. ved tagdækningsarbejde. Her sparer arbejdsgiveren ofte et trappetårn, og lader transporten ske via stiger.

Det er normalt arbejdsgiveren der indkøber stoffer og materialer. Der konstateres ofte ikke-godkendte kemikalier uden dansk brugsanvisning, datablade og arbejdspladsbrugsanvisninger på byggepladsen. Kampen mod kromholdigt cement, som flere bygherrer og arbejdsgivere købte syd for grænsen er især fagbevægelsens fortjeneste.

Det samme gælder afskaffelse af asbest.

Hvert år kan vi konstatere manglende vinterforanstaltninger. D.v.s. at bygherren og arbejdsgiverne ikke planlægger efter de krav der er i vinterbekendtgørelsen, der gælder fra 1.oktober – 1.april.

Byggepladser uden inddækning af åbninger, dårlig belysning, manglende telte til arbejde med bukkemaskiner, rundsave o.s.v. er ligeså sikre vintertegn som julen.

Når byggepladspatroljerne møder egne medlemmer, der udfører arbejde i strid med sikkerhedsbestemmelserne, påtaler vi det naturligvis. Og spørger, hvorfor de laver arbejde med risiko for at komme til skade. Et ganske normalt svar er: "Tror du jeg vil fyres?". Det er kun arbejdsgiverne der kan fyre blandt de ansatte. Men vores erfaring er, at det er de ansatte, der kræver at forholdene er i orden, der er tættest på afskedigelse.

Industrien

I industrien sker der mange ulykker og pådrages mange erhvervsbetingede lidelser p.g.a. dårlige arbejdsstillinger, dårligt indrettede arbejdssteder, ensidigt gentaget arbejde (EGA) og højt tempo. Det er arbejdsgiverne der indkøber maskinerne, anskaffer faciliteterne o.s.v. ofte uden inddragelse af sikkerhedsorganisationen.

EGA, manglende indflydelse og højt tempo hører til de største syndere på arbejdsmiljøområdet.

Et hyppigt og tilbagevendende problem er anvendelse af ulovlige kemikalier, manglende danske brugsanvisninger, sikkerhedsdatablade og arbejdspladsbrugsanvisninger. Gang på gang har bl.a. fagforeningerne afsløret ulovlig brug af kemikalier, der kan være anskaffet fra udlandet og måske vedhæftet et lemfældigt oversat datablad, uden der er taget hensyn til danske bestemmelser.

Rengøring

Kaldt "verdens hårdeste arbejde", som bevisligt er nedslidende og hvor kun de færreste kan holde til arbejdet i et helt arbejdsliv.

Arbejdsgiverne (legale og mere lyssky) har konkurreret ikke bare på effektivitet, men også gennem en høj arbejdstakt, d.v.s. med en indbygget nedslidningsfaktor.

Området er præget af manglende indflydelse, alenearbejde, højt tempo, skæve arbejdstider og krav om høj service.

Transport

Transportområdets mange arbejdsulykker og arbejdsbetingede lidelse beror på vognmændenes planlægning af området med en indbygget stressfaktor. Dette medfører bl.a. en ekstrem overhyppighed af hjertekarsygdomme. Også her må vi fastslå, at det er vognmændene (og speditørerne), der skaber de sundhedsskadelige forhold.

De ansatte kan stort set bare køre, og sørge for at aflevere varerne til den tid, vognmanden forlanger. De hverken ejer køretøjerne, eller har den store indflydelse på de aftaler, en vognmand laver med kunderne. Adskillige chauffører er fyrede, eller truet med fyring fordi de krævede forholdene lovliggjort.

Ofte er der indlagt hastighedsoverskridelser og andre overtrædelser i arbejdsforholdene. F.eks. er det påvist, at flere busruter ikke kan gennemføre fartplanen, hvis hastighedsbegrænsningerne skal overholdes.

Det grønne område

På et landbrug, gartneri eller andre mindre arbejdspladser indenfor det grønne område, er man meget tæt på hinanden. Det psykiske klima kan næppe bære, at der opstår de helt store skændier. Derfor kan der opstå familieagtige forhold på sådan en arbejdsplads, og diverse overtrædelser af sikkerheden bliver nemt en dårlig vane, som mange ansatte ikke ønsker at tage en større konflikt på. Tilkaldelse af Arbejdstilsynet vil nærmest være illusorisk, hvis ansættelsesforholdet skal fortsætte. Det grønne område har ellers problemer nok, med alt fra alenearbejde til arbejde med store maskiner og kemikalier.

Landbruget har i mange år toppet statistikken over dødsulykker, og alvorlige ulykker bliver i nogen udstrækning også anmeldt. Derimod viser undersøgelser, lavet ved sammenligning af skadestuernes og Arbejdstilsynets statistikker, at der er en enorm underrapportering af andre arbejdsulykker. Fakta er, at landmændene bevidst undlader at anmelde ulykker, bl.a. for at undgå besøg fra Arbejdstilsynet. Der må jo være noget at skjule, og kan vi forvente at disse arbejdsgivere vil påtage sig ansvaret for evt. arbejdsulykker eller overtrædelser af arbejdsmiljøloven?

Afslutning

Arbejdsgiverne leder og fordeler arbejdet, og en del af den ret indebærer ansvaret for at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt forsvarligt. Nu vil arbejdsgiverne, i samarbejde med folketingsflertallet fjerne pligterne fra arbejdsgiverne. De ønsker kun rettighederne.

Det er dybt uansvarligt.

Det er i virkelighedens verden arbejdsgiverne der anskaffer langt det meste værktøj, indkøber maskiner, stoffer og materialer, tilrettelægger arbejdet o.s.v. Og hvor de ansatte skal udføre arbejdet, som meget ofte er planlagt uden de har haft indflydelse på forholdene.

Mange ting er gennem årene løst ikke mindst ved hjælp af aktive sikkerhedsrepræsentanter, BST, Arbejdstilsynet og fremsynede arbejdsgivere.

Men der er stadig tusindvis af arbejdsgivere, der hverken kan eller vil skabe et godt arbejdsmiljø.

Det viser resultaterne af Arbejdstilsynets tilpassede tilsyn.

Det er også værd at notere sig, at stort set de fleste forbedringer på arbejdsmiljøområdet er kommet efter krav og ønsker fra lønmodtagerne/fagforbundene.

Sjældent har vi set arbejdsgiverne gå i teten for at forbedre arbejdsmiljøet, tværtimod, rollen har oftest været forsøg på at begrænse forbedringerne.

Vi ser ingen grund til at fjerne arbejdsgivernes objektive ansvar. Det skal også nævnes, at loven i dag giver mulighed for, at ansatte i forvejen kan idømmes bøder for overtrædelser af sikkerhedsbestemmelserne, og endelig har arbejdsgiverne retten til at afskedige ansatte, der ikke vil følge kravene til sikkerheden.